

N:o 71.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1889, kl. 11 f. m.

Utlåtande, angående statsbidrag för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand.

(R. A.)

I en den 12 sistlidne april till Riksdagen aflåten proposition (n:o 40) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand, åt nämnda stad bevilja, såsom bidrag till inlösen af mark, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet å sjuttiofemtusen kronor, dels ock på de vilkor, som i ett propositionen bifogadt utdrag af protokoll öfver civilärenden omförmälas, ett lån af tvåhundrausen kronor att lyftas under år 1890.

Af nämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att stadsfullmäktige i Umeå hos Kongl. Maj:t gjort hemställan om förslag till Riksdagen derom, att för ny reglering af nämnda stad i följd af den staden den 25 juni 1888 öfvergångna brand måtte beviljas såsom bidrag till inlösen af mark, som erfordrades till anläggning af gator, torg och andra allmänna platser, samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af ett-hundrafemtiotusen kronor, dels ock på de vilkor, som kunde komma att bestämmas, ett lån af trehundrausen kronor.

Till stöd för denna framställning hafva stadsfullmäktige — med förmälan att vid nämnda eldsvåda, som förhärjade den tätast och bäst bebyggda stadsdelen, inom hvilken så väl statens som stadens allmänna byggnader voro

belägna, ödelades, förutom magasin och sjöbryggor, ej mindre än 202 gårdar och bland dessa följande stadens hus, nemligen rådhuset, prestgården, allmänna läroverkets byggnader, elementarläroverkets för flickor byggnader, folkskolebyggnaderna för gossar och flickor, fattig- och enkehusen samt tullpackhuset och nederlagsmagasinet med dertill hörande brygga — vidare anført, att de utgifter staden i den närmaste framtiden hade att bestrida till uppförande af omförmälda byggnader samt af den genom vådeld julaftonen år 1887 uppbrunna kyrkan, uppginge till minst 750,000 kronor, till hvars betäckande staden disponerade allenast 325,171 kronor 39 öre, nemligen brandskadeersättning 198,864 kronor 84 öre äfvensom af enskilda personer under vissa vilkor lemnade gåfvo- och testamentsmedel 80,000 kronor, anslag af länets landsting till allmänna läroverksbyggnaden 25,000 kronor, för sistnämnda byggnad afsatta medel 5,000 kronor och läroverkets egen byggnadsfond 17,170 kronor 55 öre; att, förutom kostnaden för dessa byggnaders uppförande, staden hade att bestrida betalningen af sina skulder, hvilka vid 1888 års slut utgjorde 21,556 kronor 74 öre; att utskylderna till kommunen samt till kyrka och skola under samma år, då summan af bevillningen utgjorde 10,732 kronor 36 öre, utgått med 3 kronor 42 öre för hvarje bevillningskrona, hvaraf till stadskassan 2 kronor 40 öre samt för kyrkan 57 öre och till skolorna 45 öre; att, då det efter berörda eldsvåda visat sig, att den plan för stadens bebyggande, som den 22 juli 1864 blifvit af Kongl. Maj:t fastställd, erfordrade åtskilliga ändringar för att bringas i öfverensstämmelse med föreskrifterna i byggnadsstadgan för rikets städer af den 8 maj 1874 och såmedelst förekomma eldsolyckor af den beskaffenhet, som senast drabbat staden, samt ny sådan plan nu mera blifvit upprättad och Kongl. Maj:ts pröfning underställd, högst betydliga belopp erfordrades för genomförande af stadens reglering, emedan till åstadkommande af nödiga esplanader och gator måste inköpas dyrbara och stora tomter eller delar deraf, hvartill komme, att många och kostsamma jordschaktningar måste för gatornas reglering och planering företagas; att under förutsättning, att den underställda planen blefve af Kongl. Maj:t fastställd, kostnaderna för regleringen af stadsfullmäktige beräknades till följande belopp, nemligen

för jordschaktning och planering	kronor 100,000: —
» ordnande af gator och torg omkring 81,100 kvadratmeter	» 600,000: —
» expropriation af mark, 71,510 kvadratmeter, förutom tomterna norr om Bastugatan och vid sjön	» 160,000: —
<hr/>	
eller tillsammans kronor	860,000: — :

samt att staden, åt sig sjelf lemnad, omöjligen mäktade genomföra ifrågasvarande reglering, hvarmed icke kunde eller borde anstå, enär den afbrända delen utgjorde stadens mest centrala del.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande har, i afgifvet yttrande, anført, att Umeå stad vore ett jemförelsevis litet och fattigt samhälle; att, derest icke de uti byggnadsstadgan för rikets städer gifna bestämmelser utgjort hinder därför, stadens återuppbyggande skulle kunna verkställas på ett vida mindre kostbart och betungande sätt, än hvad nu blefve händelsen; att det vid sådant förhållande syntes vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att staten lemnade staden understöd för den i lag stadgade regleringens genomförande, som enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt eljest icke kunde ske utan att invånarne, af hvilka flertalet till följd af branden lidit större eller mindre förluster, komme att nedtyngas af omåttligt dryga kommunalutskylder; samt att någon förhoppning om dessa utskylders snara minskning till följd af stadens utveckling genom ökad handel och folkmängd ty värr ej heller finnes, bland annat af det skäl, att en del burgna personer utflyttat från samhället, hvars folkmängd efter branden aftagit med omkring 500 personer.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har statsrådet och chefen för kongl. civildepartementet ansett giltiga skäl förefinnas att söka bereda staden, på sätt i liknande fall tillförene egt rum, understöd af allmänna medel för regleringens genomförande. I afseende å omfattningen af detta understöd har dock en inskränkning i hvad stadsfullmäktige begärt synts departementschefen skäligen böra ega rum; och har departementschefen alltså hemställt, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, för ny reglering af Umeå stad i följd af den staden år 1888 öfvergångna brand, åt nämnda stad bevilja såsom bidrag till inlösen af mark, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser, samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet å sjuttiofem tusen kronor, dels ock ett lån af två hundra tusen kronor att lyftas under år 1890, hvarvid departementschefen ansett följande i den kongl. propositionen åberopade vilkor för tillgodonjutande af lånet böra, i öfverensstämmelse med hvad i ett liknande fall för Luleå stad vid sistlidna års riksdag bestämdes, stadgas, nemligen:

att stadsfullmäktige i stadens namn och på dess vägnar för lånesumman afgifva sin till riksgäldskontoret eller ordres ställda skuldförbindelse, innefattande de af Riksdagen för lånets användande och återbetalning stadgade vilkor;

att hvad af lånet icke blifvit hos riksgäldskontoret uttaget före slutet af år 1890 icke får derefter utbekommas;

att det i riksgäldskontoret lyftade låneboloppet får utan ränta och kapitalafbetalning innehafvas till 1893 års slut, hvarefter och intill dess lånet blifvit till fullo godtgjort, fem procent å dess ursprungliga belopp bör till riksgäldskontoret årligen inbetalas, deraf ränta efter fyra för hundra å det oguldna kapitalet först beräknas och afgår, samt öfverskottet utgör kapitalafbetalning; samt

att inbetalning af den uti nästföregående punkt omförmälda annuitet bör vid hvarje års slut verkställas vid påföljd, för underlåtenhet deraf, att å annuiteten beräknas fem procent ränta från förfallodagen.

Utskottet har vid granskning af handlingarne i detta ärende funnit statsbidrags beviljande i förevarande fall vara af behovet påkalladt, till följd hvaraf och då de föreslagna beloppen, jemförda med de beräknade kostnaderna, ej öfverstiga hvad i allmänhet efter inträffade eldsolyckor i städerna plägat såsom understöd lemnas samt Kongl. Maj:ts framställning i öfrigt ej gifvit anledning till någon utskottets erinran, utskottet, som framdeles kommer att afgifva förslag angående sättet för anskaffande af medel till det föreslagna låneunderstödet, nu får hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 maj 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.